

Nr 146.

Av herr **Johanson, Karl August, m. fl.**, om *anslag till ytterligare bidrag till skattelindring för synnerligt skattetyngda kommuner.*

Det existerar sedan många år tillbaka ett betydelsefullt skattereformförslag, vars förvandlande från förslag till definitiv lagstiftning säkerligen inom stora delar av landet emotses med synnerligen stort intresse och avvaktas med stor otålighet. Det är den sedan många år tillbaka i utsikt ställda *skatteutjämningsreformen*, varigenom en utjämning i någon mån skulle kunna ske av skattebördorna i landet, under det att dessa skattebördor nu vila synnerligen ojämnt på resp. kommuner och på olika delar av landet.

Huru det i nämnda hänseende förhåller sig med skattetrycket, därom lämnar den senast utkomna årsboken för Sveriges kommuner (årsboken 1940) ett synnerligen klart besked. Här framstår ojämnheten i beskattningen mellan de olika kommunerna på ett i ögonen fallande sätt.

Så exempelvis framkommer det, då det gäller *stadskommunerna*, att utdebiteringen av kommunalutskylder (inklusive landstingsskatt) för den *lägst* skattebelastade stadskommunen *Djursholm* belöper sig till 7,17 kronor per skattekrona, under det att nämnda uttaxering för det hårdast skattetyngda stadsamhället, *Haparanda*, uppgår till kronor 21,55, varifrån dock avgår statsbidrag till skattelindring med 4,48, rest alltså 17,07 kronor. Alltså i det senare samhället utdebiteras en kommunalskatt, som är 9,90 kronor högre per skattekrona än i det förra.

För landskommunerna utgör enligt samma publikation (sid. 7—8) hela det kommunala utdebiteringsbehovet (inklusive landstingsskatt, vägskatt och tingslagsmedel):

i Malmöhus län.....	9.85	per skattekrona	
» Västernorrlands »	18.18	»	»
» Västerbottens »	15.72	»	»
» Jämtlands »	15.04	»	» och
» Norrbottens »	14.56	»	»

Härifrån avgår dock statsbidrag för skattelindring, vilken i årsboken redovisas med:

för Malmöhus län.....	0.06	kronor per skattekrona	
» Västernorrlands »	2.57	»	»
» Norrbottens »	2.06	»	»
» Västerbottens »	1.28	»	» och
» Jämtlands »	1.27	»	»

Sistnämnda bägge sammanställningar lämna dock icke ett riktigt åskådliggörande av skillnaden i uttaxering mellan de hårdast skattetyngda landskommunerna och de lindrigast betyngda. För att erhålla upplysning i nämnd-

da hänseende måste man gå till sifferuppgifterna i publikationen å sid. 44—153, av vilka siffror här nedan lämnas några utdrag rörande skattetrycket i några av de lindrigast och de hårdast skattetyngda kommunerna.

K o m m u n e r .	Hela kommunala utdebiteringsbehovet per skattekrona.	Statsbidrag till skattelindring per skattekrona.	Hela kommunala utdebiteringsbehovet per skattekrona efter avdrag av statsbidrag till skattelindring.
Lovö, Stockholms län	6.48	—	6.48
Gingri, Älvsborgs län	6.70	—	6.70
Styrsö, Bohus län	6.75	—	6.75
Askim, Bohus län	7.—	—	7.—
Källered, Bohus län	7.15	—	7.15
Lilla Harrie, Malmöhus län	7.25	—	7.25
Vadensjö, Malmöhus län	7.25	—	7.25
Säby, Malmöhus län	7.28	—	7.28
Kyrkoköpinge, Malmöhus län	7.30	—	7.30
Brämhult, Älvsborgs län	7.30	—	7.30
Mörarp, Malmöhus län	7.33	—	7.33
<hr/>			
Vilhelmina, Västerbottens län	21.45	4.01	17.44
Jörn, Västerbottens län	21.71	4.67	17.04
Barkaryd, Blekinge län	21.78	5.40	16.38
Jokkmokk, Norrbottens län	21.79	4.49	17.30
Marby, Jämtlands län	22.02	5.50	16.52
Byske, Västerbottens län	22.04	5.21	16.83
Arjeplog, Norrbottens län	22.26	4.19	18.07
Tuna, Västernorrlands län	22.40	4.48	17.92
Eke, Gotlands län	22.70	5.80	16.90
Stöde, Västernorrlands län	22.70	5.17	17.53
Sättna, Västernorrlands län	22.70	5.34	17.36
Piteå landsf., Norrbottens län	22.71	5.82	16.89
Junsele, Västernorrlands län	23.28	4.30	18.98
Arvidsjaur, Norrbottens län	23.27	5.31	17.96
Hortlax, Norrbottens län	24.71	6.99	17.72
Tjurkö, Blekinge län	24.80	6.74	18.06
Tärna, Västerbottens län	25.22	6.62	18.60
Viksjo, Västernorrlands län	25.78	6.93	18.85
Boteå, Västernorrlands län	25.88	7.15	18.73
Torsåker, Västernorrlands län	25.88	7.24	18.64
Näsinge, Bohus län	26.32	7.81	18.51
Styrnäs, Västernorrlands län	26.38	5.83	20.55
Lyse, Bohus län	26.41	8.11	18.30
Nederkalix, Norrbottens län	26.44	6.77	19.67
Sproge, Gotlands län	27.05	8.21	18.84
Dal, Västernorrlands län	27.33	7.43	19.90
Norrjärden, Norrbottens län	27.71	8.13	19.58
Sturkö, Blekinge län	27.50	9.50	18.—
Junosuando, Norrbottens län	27.73	8.66	19.07
Stigsjö, Västernorrlands län	28.28	8.05	20.23
Ljustorp, Västernorrlands län	28.48	8.45	20.03
Torhamn, Blekinge län	28.80	10.50	18.30

K o m m u n e r .	Hela kommunala utdebiteringsbehovet per skattekrona.	Statsbidrag till skattelindring per skattekrona.	Hela kommunala utdebiteringsbehovet per skattekrona efter avdrag av statsbidrag till skattelindring.
Hietaniemi, Norrbottens län	28.94	9.27	19.67
Lommeländ, Bohus län	29.07	10.28	18.79
Pajala, Norrbottens län	29.58	9.51	20.07
Övre Torneå, Norrbottens län	30.66	10.02	20.64
Korpilombolo, Norrbottens län	30.82	11.38	19.44
Nora, Västernorrlands län	30.88	9.24	21.64
Tynderö, Västernorrlands län	32.68	12.48	20.20
Alnö, Västernorrlands län	33.88	13.09	20.79
Råneå, Norrbottens län	33.91	14.91	19.—
Tärendö, Norrbottens län	33.99	14.91	19.08
Töre, Norrbottens län	34.89	13.65	21.24
Neder-Torneå, Norrbottens län	37.85	18.83	19.02
Över-Kalix, Norrbottens län	43.74	22.19	21.55
Karl Gustav, Norrbottens län	45.20	26.08	19.12

De sifferuppgifter rörande den kommunala beskattningen, som här ovan lämnats, utvisa alltså, att den *lindrigast beskattade* kommunen har en samlad skattebörd av 6,48 kronor per skattekrona, under det att *de hårdast skattetyngda* kommunernas samlade kommunala skattebörd överskrider 21 kronor per skattekrona, varvid avdrag torde ha skett för såväl vanlig skatteutjämning som även för den extra skatteutjämningsstilldelning, som enligt regeringens beprövande kan ske till vissa av de hårdast skattetyngda kommunerna.

Slutligen kan i detta sammanhang erinras därom, att uttaxeringen för *landstingen*, vilken uttaxering ingår i här ovan nämnda summor, också växlar högst väsentligt nämligen från en uttaxering med 4,30 kronor per skattekrona för Norrbottens ner till 2,25 kronor för Uppsala län. Ävenså utgår den här ovan inkluderade utdebiteringen per vägskattekrona (se sid. 10—11 i här nämnda publikation) med mycket olika belopp — högst 3,66 kronor i Arjeplogs vägdistrikt, Norrbotten, lägst i Vens vägdistrikt, Malmöhus län, med 0,40 kronor per vägskattekrona.

Det är helt naturligt, att en kommunal skattebelastning, som sker med så olika belopp i olika kommuner och som är särskilt kännbar och tryckande i ett stort antal norrländska kommuner, men även i en del andra kommuner (i Blekinge, Bohus och Gotlands län) måste uppkalla opposition från skattedragarnas sida i de särskilt hårt skattetyngda kommunerna. Ställningen i skatte- och försörjningshänseende i sådana kommuner hotar också att bli allt sämre för kommunen och dess medlemmar bl. a. därför, att sådana innebyggare i kommunen, som kunna (t. ex. vid pensionsålderns uppnående m. m.) flytta ut ur kommunen, begagna sig i allmänhet av denna möjlighet. Att locka företagare till dylika kommuner är också så gott som omöjligt med hänsyn till skattetungan. Detta är mycket att beklaga icke minst nu, då man på en hel del håll, särskilt i Norrland, söker bekämpa arbetslösheten på

grund av nedläggandet av en del storföretag genom att stimulera till åstadkommande av småindustri runt om ute på den rena landsbygden.

Här bör även kunna anmärkas, att statsskattens nu skedda utökning i olika former samt fordran från staten på medborgarna att de skola genom lån — var och en efter sin förmåga — taga på sig ökade bördor, träffar skattedragarna i de skattetyngda kommunerna på ett än kännbarare sätt än andra medborgare, eftersom de förra redan förut ha en drygare skatteböroda att bära.

Här nämnda omständigheter måste medföra, att man inom särskilt de hårdast skattetyngda kommunerna med otålighet väntar på att ett förslag fortast framläggas från Kungl. Maj:t och antages av riksdagen, vilket kan resultera i en skatteutjämning, som åstadkommer åtminstone *någon* lättnad för de skattetyngda kommunerna. Så vitt vi motionärer ha kunnat läsa statsverkspropositionen riktigt, kommer ett sådant förslag icke att framläggas till innevarande års riksdag. I statsverkspropositionens sjunde huvudtitel (bilagan sid. 41—42) har visserligen Kungl. Maj:t föreslagit en ökning av anslaget för skatteutjämningen från 15 till 16.5 miljoner kronor. Men denna utökning är föranledd därav, att man beräknat, att nämnda summa skulle behövas för att »lämna de hårdast skattetyngda kommunerna särskilda utjämningsbidrag efter i stort sett samma grunder som föregående år».

Som bekant har en utredning igångsatts och delvis verkstälts av särskilda sakkunniga rörande denna skatteutjämningsfråga, varvid även det i riksdagen framförda spörsmålet om skatteutjämning till de skattetyngda *landstingen* varit föremål för överbäende.

Emellertid kan man antaga, att genomförandet av en mera vittomfattande reform för utjämnning av skattetrycket mellan kommunerna (inklusive landstingen) skulle bli en affär av mycket stor ekonomisk omfattning. Huru gärna man än från de skattetyngda kommunernas sida skulle se, att ett förslag i hela denna fråga nu framlades för riksdagen, vågar man dock icke utgå ifrån, att så kommer att ske med hänsyn till de nuvarande budgetekonomiska förhållandena. Däremot förefaller det, som om riksdagen borde ha mindre att invända däremot, att en mindre omfattande och provisorisk anordning genomfördes — under avvaktan på den slutliga mera omfattande reformen — *för att åtminstone tillgodose de allra hårdast skattetyngda kommunerna*.

Vi syfta då på de kommuner, som ha en samlad kommunal skattetunga — sedan samtliga skatteutjämningsbidrag avdragits — på 17, 18 à 19 kronor per skattekrona och däröver (ett flertal av dessa kommuner och deras uttaxering finnas redovisade i här förut införda tabell). Det är visserligen tacknämligt, att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (bilagan till sjunde huvudtiteln sid. 41—42) giver till känna, att det är Kungl. Maj:ts mening att alltjämt tillgodose nämnda särskilt hårt skattetyngda kommuner genom ett särskilt understöd. Men som framgår av här förut omnämnda tabell, blir skattebelastningen, även efter erhållandet av här nämnda särskilda tillskott, i ett icke ringa antal kommuner så tung — med en kommunal skatte-

belastning ända upp till 21 kronor och däröver per skattekrona — att man kan våga säga, att det måste vara synnerligen svårt för skattedragare i sådana kommuner, särskilt sedan statsskatten dessutom betydligt utökats, att fullgöra sina skatteprestanda.

Det är alltså undertecknade motionärers mening att begära, att riksdagen — i väntan på en mera definitiv och slutgiltig reform — i första hand måtte som ett provisorium för budgetåret 1941/42 anslå ett lämpligt belopp, att av Kungl. Maj:t efter särskild prövning användas till att nedbringa den samlade kommunalskattens belopp för de hårdast skattetyngda kommunerna — detta anslag skulle då utgöra en utökning av det extra anslag, som redan nu lämnas till Kungl. Maj:t för utdelning till kommuner, som äro särskilt skattetyngda. En sådan skatteutjämning kunde exempelvis anordnas på det sättet, att ett lämpligt avvägt skatteutjämningsbelopp utöver de nu utgående utanordnades till kommuner, vilka efter förut skedd skatteutjämning hade en återstående samlad kommunal uttaxering av ett belopp, som kunde anses allt för tryckande (exempelvis 16, 17 eller 18 kronor och däröver). Denna extra skatteutjämning borde då kunna progressivt ökas i förhållande till skattetrycket, så att det ej komme att finnas någon kommun, som hade att bära en högre samlad uttaxering efter skatteutjämning än t. ex. 17 eller 18 kronor eller annat maximibelopp, som kunde anses lämpligt och skäligt med hänsyn till den ökade budgetbelastning, som härav skulle bli en följd för staten. Helst skulle vi vilja, att detta maximibelopp sattes ännu längre ner.

Man kan givetvis även tänka sig något annat, kanske mera rationellt system för hjälp till de hårdast skattetyngda kommunerna, där man även kunde taga hänsyn till utgifternas art, fastighetstaxeringens noggrannhet m. m. Detta må bli en fråga att överväga inom utskottet. Huvudsaken är, att riksdagen ville på något sätt och i den omfattning, som kunde anses lämplig, redan nu *bispringa de allra hårdast skattetyngda kommunerna, vars skattedragare ha det allra svårast* — eftersom en definitiv mera omfattande skatteutjämning väl knappast kan förväntas under de närmaste åren.

Slutligen vilja motionärerna uttala den förmodan, att en partiell skatteutjämning, lagd efter dessa linjer, icke skulle behöva föranleda ökade kostnader för staten av den omfattning och storlek, som annars måste bli en följd av skatteutjämnningar i allmänhet — den här ifrågasatta skatteutjämnningen skulle ju komma att omfatta endast en mycket ringa procent av landets cirka 2.500 kommuner och i allmänhet endast *mindre* kommuner. Motionärerna ha den uppfattningen, att med ett anslag av 2 miljoner kronor en någorlunda tillfredsställande skatteminskning skulle kunna åstadkommas om man inskränkte den till att omfatta de *hårdast* skattetyngda kommunerna, där behovet av skattelindring är störst.

Under hänvisning till vad här ovan anförts hemställes alltså,

att riksdagen måtte, utöver i statsverkspropositionen nu upptagna belopp, för skatteutjämning uppföra ett lämpligt

belopp, förslagsvis 2 miljoner kronor, för att — på sätt, som här ovan antytts eller i övrigt bestämmes — åstadkomma en mera tillfredsställande skattelättnad främst för de *allra hårdast skattetyngda kommunerna*.

Stockholm den 23 januari 1941.

Karl Aug. Johanson.

Karl H. Andersson.

Sven V. Hansson.